

„Rūķišu” saimniece ar Liepājas vēju sirdi

Vienīgais Līvānos darbojošais bērnodārzs «Rūķīši» izvietojies priēžu paēnā un garāmbraucēju skatienus īpaši piesaista rudenī, kad nosarkušajiem mežvīteniem apaugušās ēkas sienas patiesi atgādina savrupu un mājīgu rūķišu mītni. To 163 bērnu vecāki, kas darba dienās savus lolojumus kājām vai braukšus nogādā «Rūķīšos», var but apmierināti, jo mazo ķiparu diendusu te netraucē ielas kņada un putekļi. Aiz loga nomierinoši šalc priedes, kaut kur aizsteidzas vāverīte, bet bērns nevilšus pierod pie skaistā — smaržīga zieda, saudzējama stāda, harmonijas, ko vispilnīgāk iespējams saskatīt dabā. Šis mazās un mierīgās pasaules saimniece ir sirma kundze cienījamos gados. No viņas staro izturēts miers, savaldība un distancētība, ko daži tulko kā lepnumu, taču patiesībā tai ir cits vārds — smalkjūtība. — Neeju, kur mani nesauc un neaicina, bet lepna es neesmu, jo uzskatu, ka man nav ar ko lepoties citu priekšā, — saka Līvānu vienīgā bērnodārza «Rūķīši» vadītāja DZIDRA CEPĻE. Pašas mazbērni viņu sauc vienkārši par Dzidrinu.

— Kādu atceraties savu pirmo dienu šajā bērnodārzā?

— Astoņdesmitajos gados Līvānos darbojās pieci bērnodārzi. Sākumā strādāju bērnodārzā «Saulīte», tad man piedāvāja vadīt «Rūķīšus», un es neatteicos. Kad topošajā bērnodārzā ierados pirmo reizi, te valdīja tāds haoss! Šo ēku nenodeva laikā, trūka nepieciešamo celtniecības materiālu, kā jau tolaik bija parasts, daudz ko darīja «kaut kā». Patiesībā visus šos 18 gadus nodarbojamies ar tajā laikā pieļauto celtniecības nepilnību novēršanu. Ja man bērnodārzs būtu jāpieņem šodien, es būtu daudz prasīgāka pret darbu veicējiem. Bērnodārza «celtniecība» turpinās vēl tagad. Šovasar izremontējam kāpnēs, kas vispār nebija remontētas kopš atklāšanas 1982. gadā, kosmētiski tas atdzīvīnājam, taču daudz nepilnību varēja novērst celtniecības gaitā. Bērnodārzā, piemēram, arī elektroinstalācijas neatbilst shēmai.

Pēc projekta bērnodārzs domāts 12 grupām, taču jau tajā laikā man likās nepieņemami, ka uz tik lielu bērnu skaitu ir tikai viena neliela sarīkojumu telpa, bet nav zāles fiziskajām nodarbībām. Būvniecības gaitā uzstāju, ka jāizņem starpsiena, lai izveidotu zāli sporta nodarbībām. Tas tagad attaisnojies.

— Bija laiks, kad Līvānos strauji apsīka ražošana, cilvēki zaudēja darbu un nebija vajadzības bērņus vest uz dārziņu. Tie jau bija neatkarības gadi, kad sākās bērnodārzu likvidācija, kādu atceraties šo laiku?

Tas bija sāpīgs, nācās brīdināt savus darbiniekus par iespēju zaudēt darbu. Likvidācijas process vienmēr nes sev līdzī neapmierinātību, savstarpējās nesaskanības. Kāpēc mani atlaida, bet viņu ne? Arī «Rūķīšiem» vienubrīd draudēja slēgšana, te gribēja iekārtot sākumskolas klasītes, taču redzot, cik lieli kapitālieguldījumi nepieciešami šīs ēkas sakārtošanai un uzturēšanai, no idejas par skolu pašvaldība atteicās.

— Kā tapa skaistā apkārtnē ap bērnodārzu, vai toreiz lūdzāt speciālista padomu dārza iekārtošanā?

— Celtniecībai beidzoties, telpas un apkārtnē bija pilna būvgružiem. Apkārtni izgrābām ar grābekļiem, lai neviens stikla gabaliņš nepaliktu un bērni varētu skraidīt basām kājām. Te saveda neskaitāmas kūdras kravas, to visu pārnesām, izlīdzinājām, sējām zālīti un stādījām puķes. Neviena speciālista, kas parādītu, kur ko stādīt, nebija, taču daudz ko jau noteica pats mežs. Te nevarēja veidot pārlieku «puķainu» ainavu, bija jāpiemērojas ēnainajam priēžu mežam, kurā lieliski aug, piemēram, rododendri, dzīvības koki, kadiķīši. Visu mūžu esmu interesējies par augiem, patikusi dārza veidošana. «Rūķīšu» kolektīvam ir tradīcija jubilejas reizēs nesēdēt dīki, bet iet, piemēram, stādīt kokus — lapegles, pīlādžus, ozoliņus. Kopīgas talkas esam rīkojuši ar bērnu vecākiem.

Gandrīz viss, kas te aug, ir vecāku atnests. Stādi nākuši no Veiguru, Zviedrānu, Voronecku, Mīkuļu, Dauguļu, Voskresensku, Vucinu, Jakovelu, Mazuru, Jankovsku un citu ģimeņu mājām. Miniaturās būvītes mežā, kur bērņiem spēlēties, sākumā radās ar Šaiteru ģimenes atbalstu. Veneranda Vilcāne dāvināja eglītes, kas tagad jau lielas, bet toreiz tika stādītas aizvēja radīšanai sporta laukumā. Esam pateicīgi par katru piedāvājumu materiālu vai darbaspēka veidā. Ir ideja par veselības takas izveidošanu.

— Katrs cilvēks nāk no savas bērņības, kur tā pagāja jums?

Es esmu kurzemniece jau vairākās paaudzēs. Mani senči nākuši no Lībiešu krasta, pati esmu dundadzniece. Mans vectēvs pa mātes līniju bijis pedagogs, arī es aizgāju studēt uz Liepājas pedagogisko institūtu, kā to toreiz sauca. Pēc augstskolas beigšanas paliku institūtā, strādāju par laboranti un mācīju studentiem rokdarbus. Tur satiku savu dzīvesbiedru, apprecējos, Liepājā piedzima abi bērņi — Līga un Jānis 1972 gadā pārcēlāmies tuvāk vīra vecākiem, viņiem bija nepieciešams atbalsts. Laukos dzīvot negribēju, tādēļ starp Daugavpili un Līvāniem izvēlējos Līvānus — tuvāk Rīgai un Kurzemei. Man piedāvāja strādāt bērnodārzā «Saulīte», tur savu grupiņu atvēru, pati visas vēlas zīmītes izšuvu.

— Vai īstenai kurzemniecei nebija grūti iedzīvoties Latgalē, pieņemt šejienes tradīcijas, cilvēkus?

- Tas bija ļoti grūts lēmums, mana sirds līdz pamatiem bija pieķērusies Liepājai, bet cilvēka likteņa pavērsieni jau ir neizdibināmi. Iedzīvoties nebija viegli, es priecājos par katru izdevību darba darīšanās aizbraukt uz Liepāju. Vienmēr aizeju pie jūras, man tās pietrūkst. Arī tagad vēl.

Vispār es esmu cilvēks, kas diezgan grūti sadraudzējas. Es ar to domāju tādus tuvus, sirsnīgus draugus. Un Liepājā man palika draugi. Darbavietā savus kolēģus vienmēr uzrunāju uz «jūs», es neprotu pietuvināties. Ne tāpēc, ka esmu vadītāja, un gribētu kaut kādi distancēties, nē. Vienkārši, tāda es esmu. No svešiem Līvānos ir tikai viens cilvēks, kuru uzrunāju uz «tu». Manuprāt, cilvēki neatšķiras ar to, kurzemnieki viņi ir vai latgalieši, taču, iespējams, ka tā atturība man! ir no senčiem. Nemāku pielīst un pieglaimoties, neju, kur mani nesauc. Savus lēmumus parasti es pamatīgi, nesteidzoties apsveru, taču lepņības pret citiem mani nav. Mani laikam ir ļoti grūti sadusmot, es drīzāk kļūstu bēdīga nevis dusmīga. Sāp sirds, ja netiek pildīts dotais solījums, ja vairākkārt jāatgādina un jāatgādina, taču balsi pacēlusi laikam nekad neesmu.

— Vai tas, ka organizējat un vadāt dzīvi gandrīz divsimt bērniem, palīdz jums labāk saprasties ar saviem mazbērniem?

— Mani mazbērni ir mana visbrīnīšīgākā aizraušanās. Man ir divi mazdēliņi — meitas Līgas dēls Dāvis, kurš mācās 4. klasē un dēla Jāņa atvasīte — mazais piecgadnieks Emīls. Viņš apmeklē šo bērnudārzu, bet Dāvis tagad dzīvo un skolā iet Rīgā, lai gan arī viņš ir bijis «Rūķīšu» audzēknis. Kad Dāvis bija mazs, viņš bija ļoti mīļš un maigs bērns, skolā ir iemācījies pastāvēt par sevi. Savukārt Emīls jau kopš mazotnes ir pratis lietas nokārtot pats. Mīļi viņi ir abi, mazdēliņiem man vienmēr atrodas brīvs laiks, ko gan nevar teikt par to laiku, kad auga pašas bērni. Domāju, ka arī tad es biju laba mamma, tomēr ar šodienas prātu daudz ko darītu savādāk.

— Bijāt darbā aizņemta māmiņa?

— Laikam biju gan. Ja bērns griezās pie manis, bet es tobrīd biju aizņemta darbā, tad viņam bija jāpagaida. Visi mēs grēkojam pret saviem bērniem. Mammai, tētiem vienmēr ir jāatrod brīvs brīdis, lai uzklaustu savu bērnu. Tas ir bezgala svarīgi, jo pretējā gadījumā vēlāk nākas analizēt, kurā brīdī viņš palika tāds, kurā brīdī saikne vecāki — bērni pārtrūka. Bērniem nevis darbam jābūt pirmajā vietā mātes vērtību skalā. Meita man bija ļoti, ļoti patstāvīga, mērķtiecīga, var teikt celmlauzis ar labām sekmēm mācībās un panākumiem citās jomās. Dēls atkal bija jūtīgs, uzmanīgs pret mani, ievēroja, ja kādreiz nejutos labi, biju nogurusi. Viņam bija svarīga saikne ar mani. Varbūt šo dēla uzticību kaut kādā mērā pazaudēju vidusskolas laikā, kad radās draugi, savas intereses. Šodien, to apzinoties, sāp.

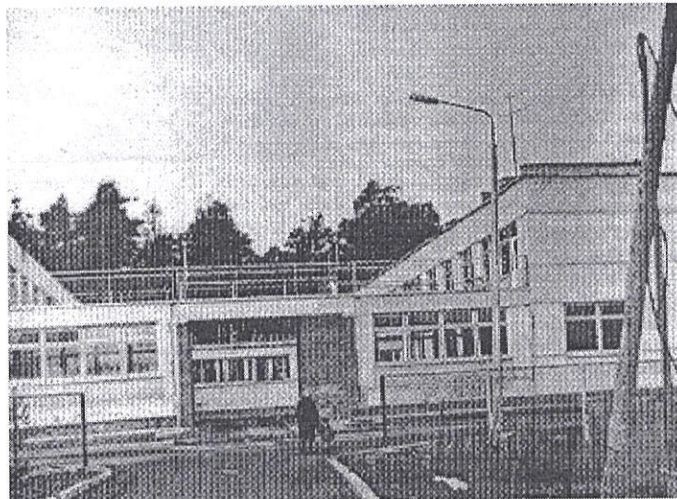
— Ko no savas pieredzes ieteiktu mūsdienu aizņemtajām mammām un tētiem?

— Bērns noteikti ir ļoti jāmīl, lai kāds viņš ir. Viņš ir jūsu bērns un pelnījis vecāku mīlestību. Ja bērns kaut kur kļūdījies, sagādājis problēmas sev un citiem, ir jāaskata savas vainas, kāpēc tā iznācis. Paši vien pieaugušie daudz kur esam vainīgi, ja bērns nav tāds, kādu mēs varbūt gribētu viņu redzēt. Ir riskanti palaist garām brīdi, kad bērns kaut ko jautā, prasa un gaida atbildi no vecākiem. Ja tās nebūs, viņš meklēs šis atbildes uz sev svarīgiem jautājumiem citur un otrreiz jums vairs neprasīs. Vissvarīgākais ir nezaudēt uzticēšanos. Kā to panākt? Ar atklātību, godīgu atbildi, attieksmi.

— Jūs reizēm var redzēt braucot ar velosipēdu, tātad esat mantojusi stipru veselību, bet vai lādiņu savai enerģijai gūstat kādos īpašos atpūtas veidos?

— Labu veselību tik tiešām man devis Dievs. Laikam sev nolemto izslimoju skolas laikā, kad pārcietu meningītu. Vairāk savā mūžā arī neesmu slimojusi. Vienreiz gan saslimu ar angīnu, bet vairāk slimības dēļ darbu kavējusi neesmu. Mans rūdījums ir grūtā bērnība, jau no 10 gadu vecuma ganīju govīs. Mamma strādāja par slaucēju fermā, lai varētu uzturēt četrus bērnus. Savu tēti neatceros, viņu izsūtīja uz Sibīriju. Tāpēc arī agrīgu ganu rīti un garās biešu vagas bija mana bērnu dienu realitāte. Tas ir mans galvenais rūdījums, bet par enerģiju varu teikt vienu. Mans lielākais vaļasprieks ir mani mazbērni. Ļoti tuvi ir dārza darbi. Vēl esmu arī tautas daiļamata meistare, pieprotu visus rokdarbus — aušanu, adīšanu, mezglošanu, šūšanu, klūdziņu pīšanu.

Ja nebūtu pedagoģe, droši vien būtu ģeogrāfe, man patīk ceļot. Viens sapnis piepildījās šovasar, kad kopā ar pašvaldības delegāciju biju Dānijā. Otrs sapnis patiesībā no manis ir ļoti maz atkarīgs. Gribētos, lai vismaz vienreiz remontu piedzīvotu visas bērnudārza «Rūķīši» telpas. Esmu iestādes vadītāja, no kuras prasa atbildību visos jautājumos, tomēr mēs esam ļoti atkarīgi no tā, cik liels būs mūsu finansējums. Svarīgākos jautājumus, kas saistīti ar celtniecību vai remontu, izlemj naudas devējs, taču savu sapni vēl neesmu atmetusi...

Viena no pēdējām jaunceltnēm Līvānos – bērnudārzs „Rūķīši” pirms 18 gadiem. Tagad tā ir vienīgā pirmsskolas izglītības iestāde pilsētā.

Foto no Dz. Ceples albuma